

Grenspaal tussen Lochem en Zutphen

Ben de Graaf, juli 2008

Tijdens een van mijn fietstochten door de omgeving belandde ik in de Wildenborch, nu gemeente Vorden. Ik stond voor het bordje langs de weg met daarop geschreven "de Belten". Misschien is het bosgebied u wel bekend, maar ik wil er toch even op terug komen. Het gebied is nu een landgoed met een pinetum. Het pinetum is omstreeks 1960 aangelegd. Er zijn of waren circa 1000 soorten coniferen en naaldbomen aangeplant. Op het landgoed bevindt zich een duinlandschap(zandkopjes), dat is ontstaan in de periode na de laatste ijstijd. Het zand dat zich hier bevindt, valt geologisch gezien onder de Formatie van Kootwijk en wordt stuifzand genoemd. Het tijdvak is Holoceen 10.000 v. Chr. tot ca. 1000 na Chr. Door ontbossing werd het zand weggeblazen. Het Grote Veld op de grens van de Wildenborch is zo'n gebied rond 1800 en eerder werd het ook wel "Lochmer heide" genoemd. Het komt voor op een kaart van Kraijenhof 1809-1822. Later is het gebied weer beplant met dennen en andere naaldbomen om verstuiving tegen te gaan. Een wandeling ter plaatse is zeer de moeite waard.

Wandeling

W e beginnen bij het bordje "de Belten". Hier bevindt zich een oprit(pad) van de Wildenborchseweg. Na 100 meter kunt u ook uw auto parkeren op een zijpad. Op de weg naar het landhuis rechts van de weg ziet u een lange zuil staan. Dit is de zogenaamde grens- of marken steen. De huidige eigenaar, die ik tegen het lijf liep wist mij te vertellen dat de steen hier ooit is geplaatst door ene dokter Hertz. Deze was toen eigenaar van het geheel. De steen heeft bij het Muldershuis gestaan, vlakbij de Wildenborchse molen waarvan alleen de verhoging in het landschap nog over is. Hier lag ooit de Markengrens of beter de grens tussen Lochem en Zutphen. Deze grens is nu nog steeds dezelfde maar nu van Vorden.

Wildenborch behoorde voor 1795 deels tot het Scholt-ambt Lochem en deels tot Zutphen, tot 1797 onder Lochem en van 1817 tot het Vordense schoutambt.

Op de kadastrale kaart van 1832, gem. Lochem, sectie C, Veen, tweede blad, is de grens aangegeven. Op deze markegrenzen lagen zogenaamde zandhopen, soms met een paal er op. Het lijkt waarschijnlijk dat onze paal daar ook heeft gestaan. De scheidingslijn Lochem-Vorden wordt aangegeven door een kielspit, een wigvormig uitgegraven greppel. Er stonden volgens de kaart ooit drie grenspalen waarvan één op een aardheuvel.

Kadastrale kaart 1832

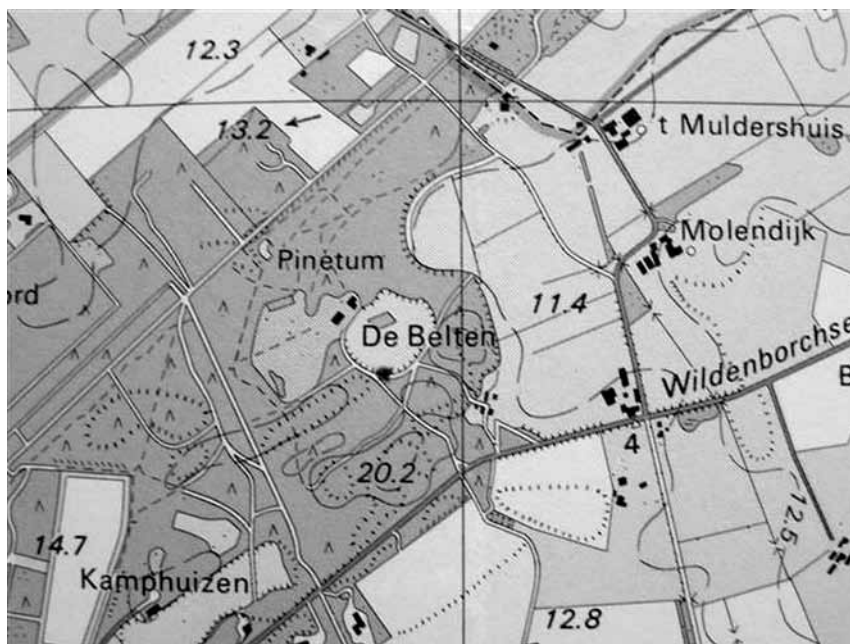

Hier zijn de stuifzandkopjes nog mooi te zien.

Op een kaart van de gemeente Lochem uit 1866 (kadastrale Atlas), zijn de zandkopjes of stuifzandheuveltjes mooi te zien. De huidige situatie is dat tussen de Belten en de Vordensebinnenweg alles is vergraven. Het

gebied na de Vordensebinnenweg en de Zutphenseweg (Ruigenrode) is er nog steeds al hoe wel er aardig wat vergraven is.

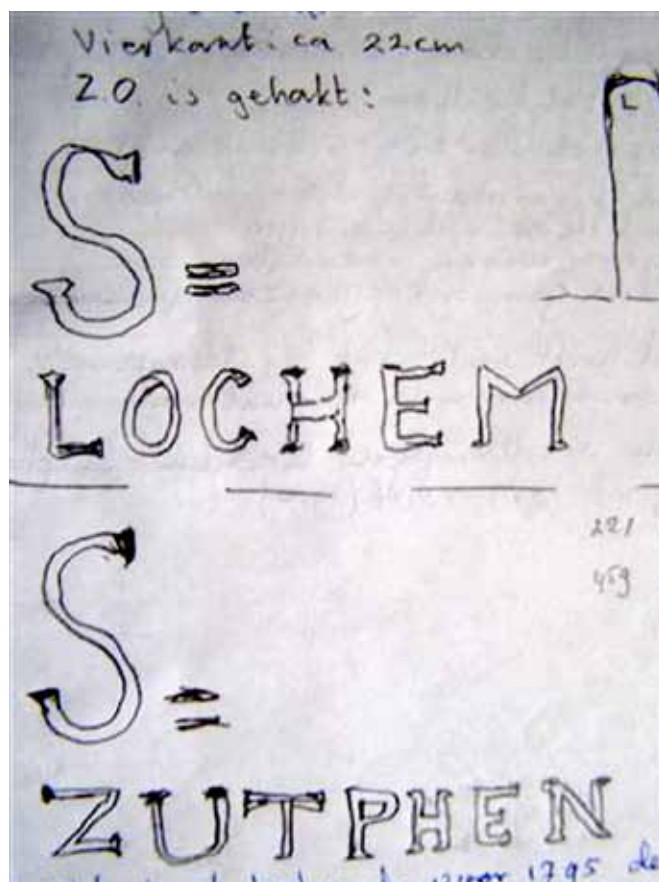
Locatie en beschrijving van de paal

Huidige plaats op de Topografische kaart van Nederland blad 34C, schaal 1:25.000. Coördinaten; 459.56 - 221.86.

De bewuste zuil

Schets ter plaatse gemaakt

De paal is gehouwen uit Belgische Boven Carbonische steen (hardsteen). Kleur; grijs. Er komen fossielen in voor, voor een geofend oog. Het koraal *Michelinia* en zeeliestengelresten.

De hoogte van de zuil is 2.30m boven het maaiveld, hoeveel er nog onder zit is niet bekend, maar zal toch zeker een meter of 2 zijn. De zuil is 22cm in het vierkant, en heeft een afgeronde top. Aan een kant bevindt zich de letter S= Zutphen, de letters zijn ingekapt. Op de andere zijde staat S= Lochem. Wat de letters S= betekenen is mij niet bekend.

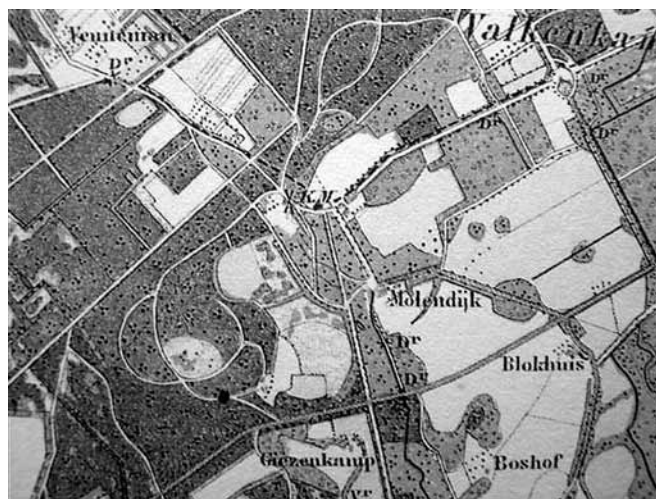
Detail opschrift S=Lochem

Volgens mij is de paal nog door niemand beschreven en is ook niet bij de gemeente Lochem bekend. Zijn er mensen in de vereniging die dergelijke palen herkennen en misschien nog weten te staan? Ik houd me aanbevolen.

Dit is de oudste kaart die ik heb kunnen vinden. Bij het omcirkelde kruisje stond de zuil. Het is de uiterste hoek van het Scholtambt Lochem. Ook hier staan de zandheuveltjes getekend.

Oudste kaart wanneer?

Uit de Hist. Atlas-Gelderland ca. 1900.
De groene cirkeltjes zijn resten van het oude landschap. Dit is nu verdwenen. De donkere stip is de locatie van de zuil.